

REDACTIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 1/2 an fl. 5; pe 1/4 de an fl. 2.50; pe 1 luna fl. 1.

Nr. de Duminică pe an fl. 1.50.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Manuscripte nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

INSERȚIUNILE:

pe 1 și 2 săptămâni: prima-dată 7 cr.; a doua oară 6 cr.; a treia-ară 4 cr. și timbru de 30 cr. de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Scrisori nefrancate nu se primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Stat polițienesc.

Cine n'a simțit oare, în regatul ungar, că sub masca constituționalismului se practică cel mai pervers regim polițienesc?

Cine nu știe, că forța statului ungar este gendarmul, că drepturile cetățenești sunt o ficțiune, că dreptatea este batjocorită în chipul cel mai nerușinat?

Cine a mai avut vre-o îndoială, ce-tească desbaterile Dietei, unde fusăși Ungurii cei mai neași recunosc toate aceste adevăruri, spuse de noi, naționalitațile, deja de multă vreme.

Eată deci o chestie, asupra căreia s'ntem de acord cu opoziții maghiari.

Ne deosebim însă în ceea ce privește acușările ce ei aduc guvernului Bánffy. El acușă anume, că prin §ul 16 al proiectului de lege privitor la curțile cu jurați vrea să introducă o dispoziție reacționară, dând astfel țării aspect de curat stat polițienesc.

Dar' Bánffy cel puțin este sincer!

Căci ne întrebăm: ce ne-au folosit nouă, naționalitaților, curțile cu jurați, instituite, zice-se, după principii drepte și democratice, când mai ales această justiție poporală s'a arătat de un șovinism scârbos și a dat verdictele cele mai scandaloase?

Din contră: curțile cu jurați maghiari nu erau decât o perdea constituțională sub care guvernul putea să-și ascundă cele mai mizerabile porniri.

D'aci încolo, votându-se §ul 16, care prevede ca delictele de presă să poată fi deferite tribunalelor ordinare, situația se mai lămurește... Se va ști că ori-ce verdict adus contra noastră a presei naționalitaților, este un act de prigonire și răsbunare numai al guvernului și procurorii nu se vor mai pute provoca la verdictele unanim date de jurați, ei vom putea arăta lumii culte actele unor judecători puși la dispoziția guvernului, care-și nume te, le poruncește, îi transferă și îi poate destitui.

Ni se da astfel o nouă armă, cu ajutorul căreia în fața tribunalului celui mare, a opiniei publice europene, vom putea isbi simțitor în reacționarii cari până acum erau deghisați.

Eată de ce discuțiunile din Dieta maghiară, unde opoziția, ba chiar guvernamentală luptă contra reacțiunii, pe noi ne pot lăsa chiar rece, ori și cât de frumos vorbesc leaderii partidelor opoziționale. Pentru-că noi știm un lucru: Ungurii iubesc și preamăresc libertatea numai câtă vreme e vorba de

densii. Când s'au ivit casurile de confiscare a libertății naționalitaților, nici un deputat maghiar nu s'a ridicat să protesteze, ei au aplaudat cu toții chiar și cele mai monstruoase acte de violență.

Dacă un Bartha țipă acum, e numai pentru-că prin §ul 16 știe, că ar ajunge și el la discreția guvernului, până ce la curțile cu jurați ziaristi maghiari rar erau osândiți.

Nu libertatea de presă o apăra deci corifeii maghiari, pentru-că adevărații iubitori ai libertății cer libertate deopotrivă pentru toți cetățenii, ceea-ce opoziția maghiară nici-odată n'a făcut, ei ei își apăra interesele lor particulare, își apăra pielea.

Nefind deci motiv moral la mijloc, negăsind noi în lupta lor nici un moment etic, evident că nu ne vom însuși nici de cele mai frumoase vorbiri din Dieta maghiară, și nu ne vom supăra de loc, când vom vedea că statului ungar i-se imprimă în chip oficial caracterul de stat polițienesc, așa cum noi de ani mulți l-am vestit și chiar l-am... simțit.

Să se isprăvească odată cu legenda constituționalismului maghiar, această marea pompoasă care ascundea atâtea fărâdelegi!

Majestatea S. Monarchul despre naționalități. Primind pe prezidenții partidelor guvernamentale din Reichsrath, M. Sa a zis lui Dipauli următoarele:

— Germanilor conservatori li-se cuvine multă recunoștință pentru-că au intrat în majoritate și luptă astfel pentru egala îndreptățire a a naționalitaților.

Ear' deputatului Kaizl i-a zis:

— Pace nu va fi, până-ce nu se vor regula afacerile naționale în Boemia. Egala îndreptățire a naționalitaților acolo trebuie începută!

Treizeci ani de domnie

Regelui Carol I.

(Urmare)

Cu toate aceste, lumea românească, ca și lumea din afară, nu puteau crede că votul dat de poporul românesc se va îndeplini. Mare a fost deci mirarea tuturor, când se răspândi ca fulgerul vestea că în 8/20 Maiu Carol I a pus în Turnu-Severin piciorul pe pământul României.

Un strigăt de bucurie a răsunat dela o margine a țării până la cealaltă, când se cetă memorabila telegramă adresată de Domnitor Locotenentei Domnesci:

„Punând piciorul pe pământul României, noua mea patrie, mă grăbesc a exprima membrilor Locotenentei Domnesci simțimentele cele mai sincere. Fericit că mă aflu în mijlocul națiunii care m'a onorat cu încrederea sa, adresez, înainte de toate, rugăciunile mele

Cerului, pentru-ca să-mi ajute a împlini cu demnitate marea și frumoasa misiune, ce Providența Mi-a impus.“

În șirul deselor și scurtelor Domnii din Principatele române se oglindește frământarea care a muncit și slăbit secolii întregi societatea românească, chiar în timpii ei eroici, spre marea daună a siguranței Statului și a dezvoltării neamului.

Incepând dela fundarea Principatelor, adevărat în decursul a șase secol, numai șase Domni au avut Domnii mai lungi de douăzeci de ani: Mateiu Basarab (21), Constantin Brâncoveanu (25), Mircea-cel-Mare (32), Alexandru-cel-Bun (32), Alexandru Basarab (40) și Ștefan-Vodă cel Mare și sfânt, precum îl numesc cronicarii și poporul (47). Dela 1714 până la 1859, în timp de un secol și jumătate, s'au succedat 32 de Domnii în Moldova și 38 în Valachia. Înțelepciunea poporului român, tot-deauna treaz și vioiu, a caracterizat aceste zile de nenorocire prin cunoscuta zicătoare. „Schimbarea Domnilor, bucuria nebunilor“. Aceste dese schimbări se consacrase în urmă și prin convicțiunea introdusă în dreptul public, că Domniile din Principatele române nu pot și nu trebuie să treacă peste septe ani.

Ca o peatră de hotar între trecut și viitor s'a așezat Domnia de peste trei-zeci de ani a Regelui Carol, cu care România modernă și-a început traiul.

Această Domnie nu-și are însă însemnătatea ei numai în acest fapt al lungii sale durate, ci mai ales în așezământul puternic și în mersul temeinic al noului Stat. Munca poporului a fost o muncă organizată și a devenit astfel spornică. La densa s'a mai adăos munca neobosită a Aceluia care sta în capul națiunii și a căruia viață s'a înfipt atât de adânc în însăși viața poporului, în cât a devenit o parte din ea.

Sorginta acestei munci comune a fost limpede. Poporul era împins de nevoile și aspirațiunile sale legitime. — Suveranul de un simțiment viu al datoriei.

Din fundul unei cugetări adânci și a unei inimii sincere eșiau cuvintele rostite de tinerul Principe, când s'a prezentat în ziua de 10 Maiu 1866 Adunării naționale, care-l alesese Domn fără a-l fi cunoscut. Era un program întreg al unei nouă vieți, pe care Carol I îl proclama și care cuprindea problema întregii sale Domnii, având dinaintea ochilor un țel înalt și văzut, sprijinit pe o mare încredere în geniul poporului român și pe o credință tot atât de mare în reușita unei nobile întreprinderi. El zicea:

„Mi-se impun, o știu, mari datorii. Sper că-mi va fi dat a le îndeplini. Vă aduc o inimă leală, cugetări drepte, o voință tare de a face binele, un devotament fără margine, către noua mea patrie, un nelvins respect de lege. Cetățean astăzi, mâine, de va fi nevoie, soldat, voi împărtași cu voi soarta cea bună, ca și pe cea rea. Din acest moment totul este comun între noi. Credeți în Mine, precum eu cred în voi! Să ne facem datoria! Să ne întărim prin concordie! Să unim toate puterile noastre a fi la înălțimea evenimentelor!“

Aceste cuvinte, pline de însuflețire, trup s'au făcut. Nu a promis Principele Carol în 1866 mai mult decât ce a îndeplinit și ce îndeplinește pășind înainte pe calea bogatei sale vieți. Neconținut el și aduce aminte de programul său; neconținut el și-l împospătează în memoria sa și în fața poporului său. Rară consecință a vieții și care explică astăzi marile succese dobân-

dite! Cursul clar și dezvoltarea fără șovăire a problemei, desemnate cu precizie prin o conștiință curată și netedă, se reflectează în toate cuvântările Regele Carol, în ori-ce loc și în ori-ce moment ele au fost rostite. Mai mult încă: fără ca țelul să fie schimbat, cercul de vedere se lărgeste cu importanța ce capătă statul român. Din cuvântările Regelui Carol se vede cum s'a înălțat statul și Suveranul său.

După zece ani de Domnie, El zicea în ziua de 10 Maiu 1876:

„Fără a-mi ascunde dificultățile unei sarcini atât de mari, n'am văzut în puterilecul apel îndreptat către mine decât o datorie de împlinit, o frumoasă misiune de realizat: aceea de a ajuta un nobil popor, încercat și oțelit de seculare lupte și suferințe, în a-și asigura o existență națională neatârnată și a-și păstra neatînse scumpele sale drepturi strămoșești. Sunt mândru de a pute spune astăzi, că nu mă căiesc de avântul inimii Mele și că încrederea ce am pus în națiunea română a fost pe deplin justificată.“

Și la aceste cuvinte inimioase El adăogă, plin de mărirea înaltei Sale misiuni:

„Aparține acum energiei și devotamentului tuturor fiilor acestei țări, aparține prudenței politice a corpurilor Statului, aparține acum și Mie, iertați-Mi această afirmațiune, aparține rîvnei, activității și neobositelor Mele stăruințe, de a mijloci, de a ajunge, ca noua stare politică a României să primească o consacrațiune europeană.“

Întrând după război în capitala Sa, căpitan victorios, Carol I aleargă în mijlocul reprezentanților națiunii și le zice în 14 Decemvrie 1877.

„În anul 1866, când am pus piciorul pe pământul românesc, am venit mai întâiu în mijlocul Reprezentațiunii naționale, spre a a spune țării că din aceea zi vom împărtași împreună soarta cea bună, ca și pe cea rea. Unsprezece ani au trecut de atunci. Multe greutăți, multe nevoi am avut de învins. De șese luni, mari și însemnate evenimente s'au petrecut. Locul Meu în asemenea împregiurări era în fruntea oastei, care apără moșia românească, onoarea și neatârnată ei. Țeara știe cum armata și-a făcut datoria, cum ea a realizat speranțele puse într'însa, justificând și nestrămutata Mea încredere. Știu și am simțit, că țeara a fost într'un cuget unită cu Mine în toate grelele împregiurări prin cari am trecut și că ea a tresăltat de bucurie la auzirea isbânderilor armatei noastre. Sunt mândru că am fost în capul ei pe când și-a vărsat sângele pentru independența scumpei noastre patrii.“

În 10 Maiu 1880, Carol I resumă din nou rostul vieții Sale și al vieții poporului român:

„La 10 Maiu 1866, pentru prima-oară, se sigilă pactul, care a legat pentru totdeauna destinele Mele cu această țeară.“

„La 10 Maiu 1877, un puternic și bărbătesc freamăt făcu să tresară pe toți Românii dela o margine la alta. Ei se grupară împregiurul Meu strigându-Mi: — Trage strămoșească spadă și reînvie zilele de glorie și de fericire ale Românilor! Fă țeara independentă!“

„Am mers vesel și plin de încredere, căci știam că am în urma Mea un întreg popor. Și astfel astăzi, 10 Maiu 1880, serbăm voioși aniversarea neatârnată României: ca

țeară liberă și suverană, recunoscută de toate statele.

Acum că, prin energie și silințele noastre, ne-am reluat locul ce ni-se cuvenia, o îndoită și nu mai puțin nobilă sarcină se impune veghiărilor noastre patriotice: cea de a consolida prin muncă, prin unitate, prin abnegațiune, ceea-ce brațul viteaz al ostașilor noștri, ceea-ce mintea, prudența cumpănită a tuturor bărbaților, cari au condus trebile publice, au dobândit pentru scumpa noastră patrie. Astfel se va dovedi și mai bine că țeara aceasta, tot atât de virilă și perseverentă în pace ca și în războiu, este un element de ordine și de progres la locul ce Providența i-a însemnat.

(Va urma.)

Urmările șovinismului.

Budapesta, 3 Iunie n.

Legea pentru deopotrivă îndreptățire a naționalităților din Ungaria a fost și este o perdea la fereastră: să nu se vadă de afară ce se întâmplă în casă. A fost adusă la începutul dualismului, când poporul maghiar nu să ținea așa de puternic ca astăzi.

Legea aceasta însă numai cu gând bun nu a fost alcătuită, ear' astăzi suntem sătui până în gât de „fericirile“ acestei de o potrivă „îndreptățiri“.

Mai întâiu au început a ne bănuși, că gravităm în afară, fiind noi „Daco-Români“, apoi că vrem să aducem în țeară pe colosul dela Nord; cu un cuvânt ne-au făcut daco-români, panslavi, pangermani și D-zeu mai știe ce fel de panstrăini.

Neîndreptățirea s'a început cu noi cu Românii, au urmat Slovaci și Sârbii, apoi „circumspecții“ Sași, cu un cuvânt toate popoarele nemaghiare afară de — Șvabii din Ungaria.

Aceștia egoiști cum sânt, la început nu mult s'au interesat de soarta neamului lor. Erau niște „facem treburi“ ca și Ovr. ii ori ca Armenii.

Numai că Maghiarii, gustând odată din forma cuceririi, nu s'au îndestulit cu degetul întins de cătră flegmaticii Nemți, ci le-au cerut întreaga mână.

„Afară cu limba nemțească“ era lozinca celor dela cărma țerii, căci e „Hunczut a nămet“.

Și le-au scos limba germană din școalele elementare, din gimnasia ca și nouș Româ-

nilor, ca și Sârbilor și Slovacilor. Au început să cârtească contra lor, presa maghiară băjbăia ca și astăzi de injurii la adresa limbii nemțești.

În adunări limba germană nu a mai fost suferită, ear' dacă se mai auzia pe alocurența atunci întreaga haita maghiarilor de pe la foile ungurești striga cât îi lua gura: „Săriți patrioți, că arde constituția și ideea de stat unitar maghiar“.

Ei, dar' de exterminat totuși nu i-au putut extermina.

Nu, pentru-că aproape toate orașele Ungariei sânt locuite în mare parte de nemți și de cătră ei sânt și întemeiate. Comerțul e în mâna lor, pe alocurența, tot pe alocurența în tovărășie cu Jidanii s'au cu Armenii. Industria tot așa.

Unde mai punem apoi, că Nemții din Ungaria sânt membrii ai unei mari și puternice familii, familia Germanilor. O literatură din cele mai mari le stă la dispoziție, o literatură la tot cazul mai bună decât cea a Maghiarilor, care e palidă la față de munită ce-i de prin alte literaturi străine.

Ei cu puține parole pot ajunge la operele cele mai de valoare, și aceasta încă va se zică mult și mai ales la egoiști Nemții din Ungaria.

Chiar și familiile aristocraților Unguri se servesc în familie și aiurea de limba germană. Un imbold și mai mult pentru nemți de a fi falopi pe limba lor.

Cu toate acestea mințile strechiațe ale Maghiarilor au pus la cale procesul de maghiarizare, chiar și față de Nemți.

Cele două teatre ce le-au avut în Pesta li-le-au închis, ear' la al treilea i-au dat foc. Ca să-și zidească altele, Nemții n'au căpătat voie.

Maghiarii își ziceau: Hai să ne ridicăm noi teatre maghiare „cari și dacă nu se vor umplea cu de ai noștri se vor umplea cu Nemți, cari nu pot fi fără teatru. Cu cântece cu declamări îi vom îndulci și îi vom câștiga pentru maghiarism“.

Zis și făcut. Au întemeiat teatre cu sute de mii.

Le subvenționează pe unul fiecare cu câte 300,000 ba chiar jumătate milion.

Gândul celor cu „arta“ în serviciul maghiarizării nu s'a împlinit. Nemții, fie că erau dedați cu producții cu adevărat artistice, fie că vedeau că destule comedii și tragedii pe bina vieții din corupta Budapesta, au stat cam depărțitor de teatru, iar

„genii“ cei făcuți ai Maghiarilor își cântau loruși, când nu cântau păreților.

Ce să facă deci cei din fruntea teatrelor. Și au zis: Așa nu mai merze! Trebuie să mergem noi după gustul publicului, iar nu publicul după al nostru, căci altminterlea ne dăm de ripă. Au tocmiți deci o trupă teatrală din Viena, cu care au legat contract: cine l' va desconsidera, să plătească o anumită și nu mică sumă de bani.

Trupa a venit și a și început a juca în teatrul liric de aici. Însă ce se vezi? Ungurii de-odată au văzut în aceasta un atentat la mult deochiata idee de stat unitar maghiar, iar presa a început a striga, ca să nu zic urla.

Efectul? O demonstrație în teatrul liric, încât e vrednică să o descriu aci, ca să rămăie de pomână urmașilor.

Când s'a ridicat cortina, demonstrații au început a bate din palme, chipu de bucurie. La scena a treia din actul al doilea gazetarilor Fényes și Hollosi (amândoi urmași ai celor ce adunau zdrențe prin Galiția) sar peste bănci și împrăstie petecute de hârtie, în cari Nemți erau numiți „porci de câni“ etc. Pe altele era scris: „Cuști la Viena“, „etablissement Haas és Deutsch“ și alte epite de cea mai „kocsis“-șească origine. Au început apoi cu toții a fluera ca din gura șerpelui, a trînti la scaune, a arunca cu praf în ochii tuturor, ca să nască larmă și panică. O parte din public își pierduse răbdarea și care numai a fost mirarea, când văzui chiar unele dame nemțoiici, ridicând pumnii și căutând în dreapta și în stînga la gunoii societății budapestane. Între cei bătuți de femei sunt și „jurnaliștii“ Mezei și Bättaszéki.

A sosit apoi poliția și a început a încălamba pe vre-o câți-va inși pe cari i-au și condus la secție.

Iată și numele lor: Hollosy (maghiarizat), Neuhauser, Török, Arpad Zemplényi (maghiarizat), Sárkány (maghiarizat), Vidéki (dtto), Fényes jun. (maghiarizat), Fehér (dtto). Aceștia toți sunt șornaliști.

Au mai fost deținuți apoi „Ungurii“ Rosenthal și Prohaska (juriști), apoi meseriașii Rabela, Faulhaber, Ohnmacht, Alexander, muncitorii Gordos, Schneider, Hatala și Bajza.

Aceștia sânt „Maghiarii“ cari s'au scandalizat la auzul și la văzul jocul teatraliștilor nemți din Viena.

Curând după deținere au și fost eliberați, dictându-li-se o pedeapsă mică, pe care având în vedere părtinirea lor chiar și din partea

presei guvernamentale, sigur nu ei o vor plăti.

Drept pupază pe colac kossuthistul Eszrös Károly în ședința de alaltăieri a interpelat guvernul. Răspuns încă n'a primit, dar și dacă va primi, chestiunea nu e închisă, căci presa germană din Austria și Germania încă de pe acuma a început a judeca pe Maghiari, așa după cum sunt: fanatici și șovinisti la extrem.

E greu ca să întăriți pe neamtu, dar apoi când se mânia, e aspru și răsbunător. Germanii din Austria mai ales au fost cuprinși de cea străveche furie teutonice și nu știu zeu, care vor păți-o. Nemții de sigur nu!

Iar, că urmările acestei fapte nesocotite a unor șovinisti și fautici se vor arăta și asupra mersului afacerilor publice, nu mai începe încă. Nemții posedă o mulțime de mijloace, prin care se și arete nemulțumirea și răsbunarea și e vai de Maghiari, când această răsbunare se va îndrepta numai în potriva lor. Blondin.

Din Dieta maghiară.

— Sedința dela 4 Iunie —

Ședința de ieri a parlamentului a fost una dintre cele mai interesante și însuflețite pentru partidele opoziționale, așa că între aplauzele deputaților s'a amestecat și ovațiunile șgomoțoase ale ziaristilor.

Desbaterile au decurs asupra §-ului 16 din proiectul de lege privitor la curțile cu jurați. A vorbit pentru §-ul 16 din proiect Dr. Nagy Sándor, Plósz Sándor, ear contra: Makfalvy Géza și contele Apponyi Albert, care constată, că motivările guvernului sânt sdrobite până acum prin argumentele opoziției. Dela secretarul de stat, Plósz, a așteptat mai mult, dar s'a înșelat, căci secretarul e numai cutezant, — dar alt nimic. — „Nu este libertate fără responsabilitate și responsabilitate fără libertate“, zice Apponyi.

„Nu din întâmplare au uitat legislatorii din legile anului 48 §-ul, ci pentru-că au fost în curat cu libertatea de presă și au nisuit la realizarea marelui principiu.

„Aceasta ar fi oare îndreptarea moștenirii din vremurile mari? Aceasta e atâta, cât pe bolnav în loc de a-l vindeca, a-l lucide, pentru mizeriile prezentului a abdice de speranțele viitorului“, a zis Apponyi și a încheiat sbiciuind spiritul reacționar ce domnește în guvern.

HERO ȘI LEANDRU

(VALURILE MĂRII ȘI ALE AMORULUI)

Tragedie în 5 acte

de

GRILLPARZER

Trad. în metrul original

de

CONSTANTIN BERARIU.

Actul V.

(Urmare).

Sacerdotul:

Hero!

Hero:

Cine chiamă?

Sacerdotul:

Eu, aice vină?

Hero:

De ce?

(se ridică și se duce lângă năvăle, continuu privind la mort.)

Sacerdotul:

Destul ai plâns pe omul cel străin!
Ce faci acolo?

Hero:

Meditez.

Sacerdotul:

La ce?

Hero (venind în față):

Ce oare e vieța!
Era atât de tânăr și frumos,
Atât de plin de a vieții daruri;
Acum e rece, mort. Am încercat,
La pieptul meu am pus-o mâna lui
Și reci flori prin inimă-mi trecură,
În ochiul stîns nu mai lucia vederea.
Mi-e groază. Vai!

Sacerdotul:

Acum, copilă tare,
Ești ear' copilul meu!

(cătră Naucleros)

Te du aproape!

Îți recunoști amicul?

Naucleros:

El e, el a fost.

Sacerdotul:

Tu vină.

Hero:

Cum, de ce?

Sacerdotul:

Îl duc de-acum.

Hero:

Așa curând?

Sacerdotul:

Da:

Hero:

Unde?

Sacerdotul:

Dincolo, acasă.

Hero:

O mantă-mi dați.

Sacerdotul:

La ce?

Hero:

Ca să-l petrec,

Deși e mort, a fost amicul meu;
Voi locul la țermul unde zace.

Sacerdotul:

O nu, rămăi!

Hero:

Aici?

Sacerdotul:

Ca sacerdotă.

Hero:

Mormânt să-i facem dar la țermul nostru
În locul unde mort a fost aflat,
La poala turnului. Și flori de crini,
De rouă ude crească-i pe mormânt.

Sacerdotul:

Și asta să nu fie.

Hero:

Cum, nu?

Sacerdotul:

Căci nu se poate.

Hero:

Nu se poate?

Sacerdotul (tare):

Nu!

Hero:

Eu m'am deprins a mă pleca puterii.
Nu vrură Zeii, ei se resbunară.
Luai'l dar! Adio, mândru june!
Aș vrea să te mai țin de mâna dreaptă,
Dar' nu cutez, atât acum ești rece.
Ca semn din urmă, dar' la despărțire,
Cunună-ți dau această cingătoare,
Și în mormânt și-o pun. Icoană mândră,
Tot, ce eram și ce-am avut, tu ai:
Și semnul ia-l, a ta a fost ființa.
Așa ornat, adio!

(Cățiva se apropie de mort):

Totuși stați!

Așa de repezi sînteți? — Totuși nu!

(Se duce la mort):

Să nu te ved mai mult, nici-când în viață!
Tu, care ai venit în haina nopții,
Ca să mă nănezezi, lucid în suflet,
Și înfloriai, ce este bun și dulce,
Tu pleci la loc închis și înguratic,
Doritu-mi ochiu să nu te mai revadă!
Și ziua va sosi, și noaptea lină,
Și primăvara, toamna, lunga vară,
Ear' tu nici-când, Leandre, mă auzi?
Nici-când, ah, nici-odată!

(Se aruncă peste năvăle și ascunde fața în perniță.)

(Finea va urma.)

Amănunte

despre

boala prințului moștenitor al României.

Privitor la sosirea în București a doctorului Leyden și a boalei prințului moștenitor al României, foile din București dau amănuntele de mai la vale:

Pe peronul gării, celebrul specialist a fost întâmpinat de dl Basset, secretarul M. Regelui și de un foarte mare număr din medicii noștri distinși.

Dela gară, dl Dr. Leyden a mers la Palatul din capitală unde a fost reținut și găzduit.

Consultul. La orele 2 și 20, Dr. Leyden, a sosit la Castelul dela Cotroceni, unde era așteptat de toți doctorii curanți ai A. Sale pentru a face un consult.

MM. LL. Regele și Regina veniseră la Castel încă dela orele 2 după amiază.

Doctorii au intrat în consultațiune la orele 2½, ear' la orele 3 au dat următorul buletin:

21 Maiu orele 3 p. m.

Astăzi ne-am intrunit în consultațiune cu dl profesor de Leyden din Berlin și am constatat următoarele:

A. S. Regală a ajuns în 27-a zi unei febre tifoid, complicată în cele din urmă 8 zile de trei atingeri consecutive de bronco-pneumonie.

Starea A. Sale este satisfăcătoare din toate punctele de vedere.

Augustul bolnav a intrat în perioada de convalescență.

E. V. Leyden, Dr. Buicliu.
Dr. Cantacuzino, Dr. Kremnitz.

Celebrul specialist a felicitat călduros pe medicii cari au îngrijit atât de bine pe Augustul bolnav.

Doctorul Leyden a declarat de asemenea că A. Sa nu va pute părăsi patul înainte de 40 de zile.

Acest buletin semnat și de specialistul străin a făcut ca bucuria să fie și mai mare la Castel și la palatul Regal.

A. S. R. principele Ferdinand după o noapte bună și un somn pe deplin liniștit, s'a deșteptat Miercuri dimineață la orele 7. Somnul bun l-a făcut mult bine și A. S. R. pare mai viu și mai vesel ca ieri.

După ce a băut un păhar de chocolată și un păhărel cu cognac, principele s'a întrecut câteva minute cu medicii și în special cu dl profesor de Leyden.

La orele 8 medicii au ținut un nou consult și la orele 9 au dat următorul buletin medical:

Ameliorarea continuă. (Semnați). Dr. E. V. Leyden, Dr. Buicliu, Dr. Cantacuzino, Dr. Kremnitz.

Dl Dr. Leyden a fost de acord cu colegii săi doctori Români, ca până pe la finele lunii Iulie principele nu va pute părăsi Cotrocenii, ear' în August va trebui să se îndrepte să facă o cură de cel puțin trei luni la San-Remo, Biarritz sau insula Corfu.

Darul peincipesii Maria. Se știe că doamna Newman, îngrijitoarea Augustului bolnav, a trăit în tot timpul boalei, un devotament neîntrecut.

Pentru a răsplăti acest devotament și în același timp, pentru a da un semn de înaltă mulțumire nobilei femei, A. S. R. principesa Maria a dăruit Joi d- ei Newmann un inel cu briliante de mare preț.

DOBROGEA

Sub titlul de mai sus, „Drapelul“ din București publică din peana dlui V. A. Urechia un articol, din care extragem următoarele:

Un stat ca al nostru, care în 50 de ani a trebuit să făptuiască cât altul în doi secol, nu trebuie să piardă din vedere nici una din chestiunile cari pot să intereseze existența sau măcar evoluțiunea lui.

În complexul chestiunilor cari constituiesc cercul de mișcare și de făptuire a statului român, la prim loc stă întrebarea situațiunii Dobrogei.

Acest pământ românesc străvechiu al marelui Mircea, azut sub stăpânirea Turciei odată cu vecinul pământ al Bulgariei, reintors patriei din care a fost rupt de invasiunea otomană, se află pus sub domnia legii de organizațiune specială din 1880.

Prin această lege Dobrogei se promite, pe de-o parte, o lege specială determinând condițiunile în cari Dobrogenii vor pute a-și exercita drepturile lor politice și să cumpere imobile rurale în România propriu zisă, și pe de alta li-se dă speranța că prin o altă lege se va statua asupra reprezentațiunii locuitorilor Dobrogei în sinul parlamentului român (art. 4).

Până la facerea acelor legi speciale, prin art. 6 din „legea organică“ a Dobrogei, se acordă locuitorilor acelei părți a țării române, beneficiul articolelor 5, 23, 26 și 28 din constituțiune.

Constituțiunea, apoi, procede și ea prin un „articol adiționat“ că „dispozițiunile ei se vor pute aplica prin legi speciale și în partea României de peste Dunăre.

Dela 1880 la 1897 trecură 17 ani.

În această diastemă de timp, câte prefaceri n'a primit legislațiunea României, fără ca despre Dobrogea să se preocupe legiuitorii noștri!

Și cu toate acestea Dobrogea n'a stat nici ea în nemiscare: situațiunea ei, împregiurările ei sânt altele astăzi de cum erau a doua-zi după reînțoarcerea ei la sinul mamei patrii.

O importantă schimbare și de sigur demnă de toată atențiunea guvernului și a parlamentului este de constatat în Dobrogea, mai înainte de toate din punctul de vedere, al populațiunii.

În 1878, populațiunea ei se urcă la 106.935 *) de suflete repartite așa:

Români	31.177
Bulgari	28.715
Turci	16.493
Lipoveni	10.050
Tătari	6.540
Greci	3.165 (în cari erau greșit numărați și Macedo-Români.)

Germani	2.471
Armeni	803
Ovrei	1.051
Diverși	308

Comarate aceste cifre cu ale statisticeii din 1850, se vede, că cifra bulgarilor a crescut de 4 ori, a lipovenilor de 3 ori, a germanilor de 6 ori, a armenilor de 2 ori, ca și a grecilor, pe când a românilor nici pe jumătate.

La 1878 au dispărut cerchezii.

Recensământul din 1890 află în Dobrogea o populațiune de 199.711 locuitori repartizați așa:

Români	78.490
Bulgari	83.635
Ruși	21.073
Greci	8.660
Turci	35.978
Germani	3.789.

*) În 1850 era de abia de 83.006 suflete din cari 28.031 de Români, ear' ceilalți în mare majoritate Turci, și Tătari. Ovrei nu erau decât 30 la Tulcea, 20 la Isaccoa, 69 la Babadag, Bulgarii în mare minoritate. La Mangalia nu erau decât 5!

Restul până la 199.711 se compune din Sârbi (144), Prusieni (33), Unguri (211), Italiani (427), Elvețiani (70), Francezi, etc.

La un loc socotți Români și Turcii, constituiesc o cifră de 115.000 de suflete, adică mult superioară cifrei slave, care nu trece mult peste 54.000 suflete.

Dacă numărăm cum este logic, la Români și populațiunea de alte limbi, afară de Bulgari și Ruși, ajungem la convingerea, că aproape ¾ parte din populațiune este în condițiune de a se alipi lesne și statornic de Statul român.

NOUȚĂȚI

Arad, 5 Iunie n. 1897.

Autonomia bisericii catolice. Primatele Văzărly Kolos a emis o pastorală către preoțiimea catolică, fixând termenul pentru conscrierea alegătorilor pe 24 Iunie c. Termenul pentru alegerea deputațiilor la congres se va fixa mai târziu.

Pentru „Dreptatea“. Confrății timișoreni ne întrebă (urul de Vineri 4 Iunie) că cine este grupat în giurul foii noastre, pe ai cui bani am cumpărat tipografia și de unde ne vine sprijinul?

Ne pare rău că confrății noștri formulează întrebarea — privitor la sprijin — așa fel că ea apare ca o insinuație. Ca totuși ei să fie liniștiți și să vadă că nedreptate ne fac, propunem d-lui Rotariu să vină și să compare registrele abonentilor „Dreptății“ cu ai foii noastre.

Dacă nu se va dovedi că avem cel puțin de trei ori atâția abonenti câți are „Dreptatea“, ne obligăm a închide foaia.

Eată deci sprijinul nostru.

Cât despre celelalte două întrebări, socotim că sunt formulate eacă-asa, să fie mai multe, de oare-cine însăși confrății dela Timișoara scriau mai alaltăieri, că în jurul nostru sânt grupați foți cei cari odinioară au fondat „Tribuna“, ba încă și alte elemente, chiar și din Bănat, cari dacă la 1884 au avut atâția bani să aranjeze o tipografie, nu știm de ce s'ar fi arătat mai calici la 1897.

În privința pasagiului unde scrie că am ales pe dl Rațiu în chip provisor și cu reserva ca apoi să alegem pe „Cilibidache“ și pe „preparandul absolut din Deva“, earăși trebuie să rectificăm.

Confrății știu că presidenții se aleg de comitet, pe 5 ani, cât ține și mandatul delegaților conferenței naționale. Ear' că am avă acum reserva să alegem pe „Cilibidache“ și pe „preparandul absolut din Deva“, observăm: Nu cunoaștem nici un „Cilibidache“ și între noi nu este nici un „preparand absolut din Deva“ și ne pare rău, că confrății noștri pun eară chestia pe teren personal, mai ales când se știe, că president se alege nu cine vrea ci acela în care nația are încredere.

Șeful celor dela „Dreptatea“ a experiat lucrul acesta.

Avis. P. T. Domni acționari ai institutului de credit și economii „Economul“ în Cluj se fac atenți, că cu 15 l. c. n. expiră termenul de subscriere la II-a emisiune de acțiuni. Trecut acest termen, acțiunile neoptate se vor vinde conform prospectului pentru a II-a emisiune. Direcțiunea.

Potop. Frumoasa și roditoarea vale a Murășului este ca și când ar fi fost un potop. Începând din sus de Teiuș și până la Lipova, Murășul a exundat așa de tare, că din deal și până în deal nu se vede decât apă, apă turbure și furioasă, care a înecat totul, făcând pagube imense, cum de zeci de ani nu s'a mai întâmplat. Azi-noapte Murășul a eșit din albie și a inundat și partea de jos a hotarului aradan.

O crimă oribilă s'a întâmplat ieri dimineață în Budapesta. Fuchs Moritz, calfă de negustor, a omorât adecă pe Appel Lajos, un tânăr giuvaergiu, cu care înainte petrecuse o noapte prin orfee. Mobilul crimei este... banul: victima avea adecă la dînsul 1600 fl. ear' ucigașul era băiat fără parale... Ovrii sânt tare rușinați de această crimă a fiului lui Israel.

Nemții, Ungurii și Jidanii. Scriind în contra „Nemților“ cari vor să maghiarizeze, prin teatru, capitala Ungariei, Bartha Miklos zice (în „Magyarország“ dela 3 c.): „Din lista publicată ved, că mai ales băieții ovrei și-au riscat pielea pentru apărarea culturii maghiare (făcând adecă scandalul dela teatrul liric).

„Prin bătăile și pedepsele ce au suferit, ei au primit botezul patriotismului. D-zeu să-i binecuvinteze!“

Care va să zică „botezul patriotismului“ e să fii obraznic și să faci scandal public.

Bravo... botez!

Binecuvântarea cerului le-o dorim de altfel și noi, pentru a mai face încă de rta pe Maghiari și de altă-dată.

Inundații în România. Vremea ploioasă a făcut pagube nu numai în Ungaria, dar și în România, unde aproape toate apele au ieșit din matcă și au inundat teritorii mari cu semănături, rupând în același timp poduri, nimicind case și ducând turme de oi și alte animale. Dacă ploile nu se vor opri zilele acestea, semănăturile de toamnă se vor prăpădi toate.

Procesul din Berlin. În procesul Tausch—Lutzow, care s'a terminat ieri, s'a adus următorul verdict: Curtea cu jurați a achitat pe Tausch; la acușațiunile ridicate însă împotriva ziaristului Lutzow răspunzând afirmativ, procurorul a cerut șase luni temniță și pierderea onoarei pe doi ani, ear' tribunalul a dat numai două luni pierdere a libertății.

Duel mortal. La Bonn Dr. Rennsig a împușcat, în duel, pe Dr. Fischer,

Nenorocire pe mare. Cuirasatul „Wien“ care a plecat cu deputația austro-ungară la jubileul reginei Engliterei, ajungând în portul Lisabonei, a răspuns cu salve de tunuri întâmpinării festive a portugezilor. Cu acest prilej însă un tun suferind defecție, a rănit de moarte pe un soldat ear' primul mașinist a fost și el omorît. Cuirasatul a suferit însemnate deteriorări.

Banda de tâlhari din Grecia. Ziarul „Times“ află din Atena că niște bande de tâlhari au aruncat neliniște în diferite puncte ale Greciei, mai cu seamă în districtul Fiotis. Aceste bande sânt ținute în respect de populațiunea rurală; guvernul a trimis la fața locului trupe și gendarmi.

Numărul tâlharilor trece peste 850, cea mai mare parte din ei se compune din tâlharii cari au fost liberați din închisorile Lamii cu ocaziunea ultimei panice și din cete de înșurgenți cari urmau armatele regulate.

ULTIME ȘTIRI

Atena, 5 Maiu.

Negociațiunile pentru încheierea păcii merg greu. În schimbul armistițiului și pe mare, Turcii cer ca ori ce vas sub pavilion (steag) otoman, să poată intra neturburat în porturile grecești, ear' flota greacă să părăsească porturile Ambarki și Terme, pe cari le-a blocat.

Armistițiul pe uscat s'a iscalit de altfel și se crede că în curând guvernul elin va primi condițiunile propuse de Turci pentru ca armistițiul să fie deplin și pe mare și pe uscat.

Canea, 5 Maiu.

Incrucișătorul austro-ungar „Maria Teresia“ așa se crede, încă în decursul acestei luni, va pleca din apele Cretei.

Redactor responsabil: Ioan Russu Șirlianu.

Juliu Deresty

atelier central pentru modă de dame și domni în Arad.

16, Piața libertății, 16.

ear' filiala acestuia în piața *Andrassy* 18, față în față cu Hotel Central.

Recomandă pentru sezonul de primăvară și de vară toate novitățile.

Mare colecțiune de pânuri pentru moda de dame colorite, dimpreună cu toate podoabele și cele aparținătoare.

Magazin bogat de umbrele din cele mai moderne, crețe și netede.

Chifonuri de ale lui Schroll și pânze de ale lui Siegl și deposit mare de haine de pat și pânzături de masă. Seffruri de plisse, cretonuri de ale lui Cosmanos, bune de spălat, dela 18 până la 40 cr. Tivituri și toate cele trebuincioase pentru croitorie.

Recomandă cu toată căldura atelierul de confecțiuni de dame întemeiat în anul 1884 ce se bucură de cel mai bun renume și stă sub conducerea personală a soției mele. Un fașon de toaletă 6-9 fl. și toate confecționările referitoare la acest resort se primesc spre lucrare în prăvălie (dughean), precum și atelierul meu de confecțiuni, care se găsește în casa mea proprie din strada *Morarilor de jos* Nr. 8. Pentru cea mai bună croire luăm răspunderea.

Prețurile vor fi cele mai moderate.

Tot la mine se găsește și un mare magazin de Reverende negre din lână curată pentru preoți gr.-or., a 2 fl., 2 fl. 50 cr., 3 fl. și 4 fl., de soiul cel mai greu, din care pentru o reverendă sunt de ajuns 4 m. dimpreună cu toate cele trebuincioase.

Confecționarea unei reverende de calitate cea mai grea nu costă mai mult de 20-25 fl. și 30 fl. Primim toată răspunderea pentru buna conf.

Brăne preoțești roșii sau vinete fl. 5-6.50 cr. și negre fl. 3. Prașori pentru biserică 80-115 ctm. mărime de lână damas dublă cu o rudă fl. 25 cu 3 rude fl. 50. 1/2 mătăasă damas cu o rudă fl. 30 până fl. 60. Mătăasă curată damas dublă cu o rudă fl. 50-80 și cu 3 rude fl. 150 până fl. 200. Baldachine fl. 50-500 fl., răpizi, odăjdii, stichare, cu un cuvânt în bogat asortiment.

SE POT COMANDA IN DEPOSITUL MEU.

Rugându-mă pentru binevoitorul sprigin, semnez cu toată stima

Juliu Deresty.

(40) 7-

Gutori Földes Kelemen

Farmacie în Arad

Crema de Margit

Marca de scutire

Marca de scutire

Crema-Magit cea mai bună pentru obraz, întinereste și înfrumusează fața în scurtă vreme.

Crema-Magit este singurul remediu în contra pișturilor, a petelor de ficat și în contra erupțiilor de piele.

Crema-Magit este singurul remediu în contra îngririi și a roșirii pielii, precum și contra arsurilor de soare.

Crema-Margit efectul ei miraculos este că unsă pielea, se absoarbe îndată; eată de ce în 3-4 zile pielea care a fost plină cu pișturi și pete de ficat, se face albă ca alabastrul.

Crema-Margit este absolut nevinovată, deoarece nu e unsuroasă, ci este fină și se absoarbe iute. Fața nu capătă strălucire ca de altă cremă și de aceea se poate folosi și ziua.

Crema-Margit un flacon mare 1 fl., unul mic 50 cr.

Crema-Margit albă, roșă și crème 60 cr.

Pudră-Margareta o cutie 35 cr.

Săpuu-Margareta o cutie 50 cr.

Pasta pentru dinți Margareta o cutie 50 cr.

Numai atunci este curată, când fie-care cutie poartă numele farmacistului aradan *Gutori Földes Kelemen*.

Păziți-vă de contrafacere.

Flacoane goale nu se umple în alte farmacii cu crema Margareta.

Magazinul central este la *Gutori Földes Kelemen*, farmacist, Arad, *Deak Ferencz utca* 12. Telefon 111.

(24) 13-

O specialitate naturală neprețuibilă

este apa minerală alcalin-acidă bicarbonată

Isvorul „Matilda” de Bodok

care după experiențele făcute la mai multe facultăți de medicină s'au dovedit ca o apă medicinală prea eficace și plăcută mai ales: la conturbări de mistuire, maladiile stomacului, a rinichilor, a beșicii udului și ale organelor respiratoare etc.

BORVIZ DE PRIMUL RANG

care prin limpezitatea sa rară și prin conținutul seu mare în acid carbonic natural de un gust prea plăcut, va îndeplini chiar și pretențiunile cele mai delicate, ca cum nici o altă apă minerală.

Deposit în Sighisoara și Alba-Iulia:

la domnul I. B. Misselbacher sen., Cluj: Szegesvary és társai
Deva: Balog Gyula, Orăștie: Németh János; în Brașov deposit propriu strada *Căldărarilor* nr. 68, și se poate comanda și de adreptul dela administrațiunea subsemnată.

Cu toată stima

Administrațiunea isvorului „MATILDA”:

54- [7]

Josef György,

(comit. Hâromszék). Bodok. (Transilvania).

Hajek Antal

Sticlărie, porcelan vase de peatră, oglinzi, cadre, ame de cadre și lampe

MARE DEPOSIT

în Arad, curtea de sticlărie, strada *Forray* Nr. 7.

Recomand marele meu deposit în care se află tot felul de articole ce cad în această categorie precum: garnituri pentru prânz, ceaiu, cafea, mocea și pentru spălat, cele mai ieftine și în cel mai bogat asortiment. Cele mai fine garnituri lucrate din sticla indigenă și franceză — pentru vin, apă, bere și liqueur, foarte ieftine și fine.

Lampe pentru masă și de acățat *Ditmar*, pentru petroleu, de asemenea se află cele mai noue inventate, și de cele mai bune calități de lampe cu spirt; cele mai bune și durabile calități tacâmuri alpacca și *Steyr*, oglinzi, cadre și rame pentru cadre.

Arangiamente pentru hoteluri, birturi, cafenele provăzute cu inscripții sau monograme; tot felul de articole pentru arangierea de bucătărie în asortiment abundanț și excepțional de ieftine se pot căpăta.

În atelierul meu pentru văpsirea de porcelan

care e unicul în Arad și jur se execută obiectele cu mult gust. — Comandele pentru întregirea de garnituri se efectuează punctual.

Mai departe îmi permit a atrage atențiunea onorabil. domni neguțatori de vinuri și bere asupra renumitelor butelii *Siemens*, pentru vin, bere și cognac de calitate neîntrecută și cari exclusiv numai dela mine se pot procura.

De asemenea recomand atențiunei onorabil. comersanți din loc și provincie vasele mele de peatră indigenă pe care în urma unei favorabile cumpărări sânt înlesnit a le vinde ieftin ca nimeni altul.

Toate lucrările de sticlărie ce se cer la edificii le execut prompt și foarte ieftin.

Pe când rog onorabil. public să binevoască a cerceta depositul meu semnez cu toată stima

Hajek Antal,

ARAD, curtea de sticlărie.

(46) 9-